

Communication Management in Sports Media

Vol. 13(3) (Series 51): 39-58 (2026)

 DOI: 10.30473/jsm.2025.74996.1996

E-ISSN: 2538-4961

P-ISSN: 2345-5578

ORIGINAL ARTICLE

The Impact of Social Media on the Development of Recreational and Professional Sports for Persons with Disabilities in Iran

Abbas Jahantabnejad¹, Tahereh Azmsha^{*2}, Sedigheh Heydarinejad³, Seyed Hossein Marashian⁴, Amin khatibi⁵

1. Ph.D Student, Department of Sport Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Sport Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

3. Professor, Department of Sport Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

4. Associate Professor, Department of Sport Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

5. Associate Professor, Department of Sport Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

* Correspondence

Tahereh Azmsha

E-mail: T.azmsha@scu.ac.ir

Receive Date: 28/June/2025

Revise Date: 22/Sep/2025

Accept Date: 03/Oct/2025

How to Cite

Jahantabnejad, A., Azmsha, T., Heydarinejad, S., Marashian, S. H., & khatibi, A. (2026). The Impact of Social Media on the Development of Recreational and Professional Sports for Persons with Disabilities in Iran. *Communication Management in Sport Media*, 13(3), 39-58.

ABSTRACT

The aim of this study was to investigate the role of social media in the development of recreational and professional sports among persons with disabilities in Iran. To this end, a mixed qualitative approach was adopted, combining content analysis of active social media pages (Instagram, Telegram, and Twitter) with thematic analysis of semi-structured interviews conducted with athletes, coaches, and sports administrators. Purposeful sampling was used, and Thematic analysis was conducted using a systematic coding process. For the digital content analysis, 35 active pages related to disability sports were reviewed over a one-year period. In addition, 22 in-depth interviews were conducted, encompassing a diversity of gender, type of disability, and level of sports involvement (recreational and professional). Findings revealed that social media contributes to the development of disability sports through four main mechanisms: “motivation and self-belief,” “networking and social support,” “information dissemination and awareness-raising,” and “challenges such as unprofessional content, lack of accessibility features, and negative social comparisons.” Motivational content generated the highest user engagement. Telegram played a key role in facilitating local connections, while Instagram was particularly effective in enhancing athlete visibility. However, several challenges were identified, including unprofessional content, the absence of subtitles in videos for users with sensory disabilities, and negative social comparisons. The results suggest that social media can serve as an effective tool for empowering individuals with disabilities through sport, provided that content provided that content is produced and managed inclusively. It is recommended that sports organizations leverage the potential of these platforms to develop targeted communication strategies aimed at increasing participation and reshaping societal perceptions of disability.

KEYWORDS

Inclusive Sports, Social Media, Disability Sports, Recreational & Professional Sports, Digital Empowerment.

Copyright © 2026, by the thor(s). Published by Payame Noor University, Tehran, Iran.

This is an open access article under the CC BY 4.0 license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

<https://sportmedia.journals.pnu.ac.ir/>

Extended Abstract

Introduction

Sports for persons with disabilities encompass both recreational and professional activities, serving as a vital means to enhance physical health, psychological empowerment, and social integration. Recreational sports promote health, leisure, and community engagement, while professional sports, such as Paralympic competitions, highlight exceptional abilities and inspire societal change. In Iran, despite significant achievements in international events like the Paralympics, where athletes have secured 67 gold, 48 silver, and 45 bronze medals over nine participations, only 12-20% of the 9.5 million individuals with disabilities (11.5% of the population, as per the 2023 National Disability Survey) participate in sports. Barriers such as inadequate infrastructure, limited access to sports facilities, and low public awareness hinder progress. Social media platforms, including Instagram, Telegram, and Twitter, have emerged as transformative tools to address these challenges by providing access to information, fostering connections, and promoting inclusivity. Unlike previous studies, which primarily focused on developed nations, this research examines the unique cultural and social context of Iran, addressing gaps in local literature. It investigates how social media mechanisms—motivation and self-belief, networking and social support, information dissemination, and awareness-raising—can drive the development of disability sports, offering insights into their potential as a catalyst for empowerment and participation.

Methods

This qualitative study employed a mixed approach, combining content analysis of social media platforms with thematic analysis of in-depth, semi-structured interviews to explore the role of social media in advancing recreational and professional sports for persons with disabilities in Iran. Three widely used platforms in Iran—Instagram, Telegram, and Twitter—were selected due to their popularity among urban and semi-urban communities and their suitability for local networking and information dissemination. A purposeful sampling strategy identified 35 active social media pages (12 Instagram, 12 Telegram, 11 Twitter) based on criteria including at least one year of consistent activity, over 1,000 followers, and a minimum of two weekly posts related to disability sports. Content posted between May 2023 and May 2024 was analyzed and categorized into three types: educational (e.g., training videos), motivational (e.g., success stories), and promotional (e.g., event announcements). Qualitative analysis was conducted manually to identify sub-themes, while quantitative analysis measured user engagement through metrics such as likes, comments, shares, and views to determine interaction patterns by content type and platform.

To complement digital data, 22 semi-structured interviews were conducted with key stakeholders: 14 athletes (8 male, 6 female, mean age 37.5 years, range 23-58), five coaches, and three sports administrators. Purposeful and snowball sampling ensured diversity in gender, disability type (amputation, cerebral palsy, mobility impairment, visual impairment, hearing impairment), and sports level (recreational or professional). Interviews, lasting 45-75 minutes, explored participants' experiences with social media, its impact on motivation, professional connections, public awareness, and potential negative effects. Interview transcripts were analyzed using thematic analysis. Initial coding extracted 38 codes from interviews and 32 from social media content. Overlapping or less significant codes were merged or eliminated (e.g., merging "encouragement to sport" with "motivation to enroll" or removing "recreational use of networks"), resulting in 22 interview codes and 18 social media codes organized into four main themes: motivation and self-belief, networking and social support, information dissemination and awareness-raising, and content-related challenges. Three independent researchers validated the coding process, achieving 94% agreement, with discrepancies resolved through discussion. Ethical considerations included obtaining written informed consent, ensuring data confidentiality, and voluntary participation. Limitations included the focus on three platforms, limited access to athletes in remote areas, and less emphasis on negative social media effects. To mitigate access issues, interviews were conducted via phone or video calls.

Results

Content analysis of 35 social media pages revealed that 48% of posts were motivational, 32% educational, and 20% promotional. Motivational content, such as success stories of athletes like Sareh Javanmardi in shooting or Zahra Nemati in archery, had the highest user engagement, accounting for 58% of interactions with an average of 1,480 likes and 380 comments per post. These posts significantly boosted confidence, particularly among women and individuals with mobility impairments, encouraging participation in recreational sports. Educational content, such as Telegram videos on wheelchair basketball techniques, improved access to training resources, especially for athletes with mobility impairments. Promotional content, including Instagram posts about Paralympic events, enhanced sponsorship opportunities and media coverage for professional sports, with championship-related posts shared 42% more than recreational ones. Instagram led in engagement (52%), excelling in motivation and awareness-raising, while Telegram (31%) was prominent in local networking, and Twitter (17%) facilitated professional communication. Gender differences showed women responding more to motivational content and men to educational content, while athletes with sensory disabilities (e.g., visual or hearing impairments) reported accessibility issues due to the lack of subtitles or text descriptions in videos.

Interviews identified four main themes. First, motivation and self-belief were enhanced by success stories, with a 29-year-old female athlete with a mobility impairment stating, “Seeing Instagram posts about athletes with similar conditions winning medals gave me belief I could succeed in sports.” Second, networking and social support thrived on Telegram and Twitter, enabling connections with coaches and local teams; a 41-year-old female coach reported forming a team via a Telegram group. Third, information dissemination and awareness-raising through Telegram (local classes) and Instagram (national events) improved access and shifted societal attitudes, with a 49-year-old sports manager noting sponsorship gains from an Instagram campaign. Fourth, content-related challenges included unprofessional or misleading training videos, negative social comparisons (especially among women), and inaccessible content for sensory disabilities. A 35-year-old athlete remarked, “Some Telegram training videos had incorrect information, causing confusion,” while a 32-year-old female athlete noted that comparing herself to professional athletes on Instagram lowered her confidence.

Table 1. Demographic Information of Interviewees

Role	Gender	Age	Sports Level	Disability Type	Platforms Used	No.
Athlete	Male	28	Professional	Amputation (leg)	Instagram, Telegram, Twitter	1
Athlete	Female	29	Recreational	Mobility impairment	Instagram, Telegram	2
Athlete	Male	34	Professional	Cerebral palsy	Instagram, Twitter	3

Conclusion

Social media is a powerful tool for advancing disability sports in Iran by fostering motivation, networking, and awareness. However, challenges such as unprofessional content and accessibility barriers necessitate strategic, inclusive content management to maximize impact.

KEYWORDS

Social Media, Disability Sports, Recreational Sports, Professional Sports

Ethical Considerations:

Compliance with ethical guidelines

The author has complied with all ethical considerations.

Funding

The authors state no funding involved.

Conflict of Interest

The authors declare that there are no conflicts of interest regarding the publication of this manuscript.

Acknowledgment

We are grateful to all those who helped us in this research.

«مقاله پژوهشی»

نقش شبکه‌های اجتماعی در توسعه ورزش همگانی و قهرمانی افراد دارای معلولیت

عباس جهان تاب‌نژاد^۱، طاهره ازمشا^{۲*}، صدیقه حیدری‌نژاد^۳، سید حسین مرعشیان^۴، امین خطیبی^۵

چکیده

هدف این پژوهش، بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی در توسعه ورزش همگانی و قهرمانی افراد دارای معلولیت در ایران بود. در این راستا، از روش پژوهش کیفی با رویکرد تحلیل محتوای صفحات فعال در شبکه‌های اجتماعی (اینستاگرام، تلگرام و ایکس (توییتر سابق)) و تحلیل مضمون مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ورزشکاران، مربیان و مدیران ورزشی استفاده شد. نمونه‌گیری به‌صورت هدفمند انجام شد و کدگذاری داده‌ها از طریق مراحل استخراج اولیه، ادغام مفهومی و طبقه‌بندی مضمون انجام گرفت. برای تحلیل محتوای دیجیتال، ۳۵ صفحه فعال مرتبط با ورزش افراد دارای معلولیت در بازه زمانی یک‌ساله بررسی شدند. همچنین ۲۲ مصاحبه عمیق با تنوع جنسیتی، نوع معلولیت، و سطح ورزشی (همگانی و قهرمانی) انجام شد. یافته‌ها نشان داد که شبکه‌های اجتماعی از طریق چهار سازوکار اصلی شامل «انگیزه‌بخشی و خودباوری»، «شبکه‌سازی و حمایت اجتماعی»، «اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی» و «مواجهه با چالش‌های محتوایی» بر توسعه ورزش افراد دارای معلولیت تأثیرگذار هستند. محتوای انگیزشی بیشترین سهم از تعامل کاربران را به خود اختصاص داد. تلگرام در ایجاد ارتباطات محلی و اینستاگرام در ارتقای دیده‌شدن ورزشکاران نقش مهمی داشتند. در عین حال، چالش‌هایی مانند محتوای غیرحرفه‌ای، نبود زیرنویس برای افراد با معلولیت حسی و مقایسه اجتماعی منفی نیز شناسایی شد. نتایج نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی می‌توانند به‌عنوان ابزاری مؤثر در توانمندسازی ورزشی افراد دارای معلولیت عمل کنند، مشروط بر آنکه تولید و مدیریت محتوای این سکوها با دقت و رویکردی فراگیر انجام گیرد. پیشنهاد می‌شود که نهادهای ورزشی با بهره‌گیری از ظرفیت این شبکه‌ها، راهبردهای ارتباطی هدفمند برای افزایش مشارکت ورزشی و تغییر نگرش‌های اجتماعی نسبت به معلولیت طراحی کنند.

واژه‌های کلیدی

ورزش فراگیر، شبکه‌های اجتماعی، ورزش افراد دارای معلولیت، ورزش همگانی و قهرمانی، توانمندسازی دیجیتال.

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
۲. استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
۳. استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
۴. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
۵. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

*نویسنده مسئول: طاهره ازمشا

ایمان‌نامه: T.azmsha@scu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۰۷

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۶/۳۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۱۱

استناد به این مقاله:

جهان تاب‌نژاد، عباس؛ ازمشا، طاهره؛ حیدری‌نژاد، صدیقه؛ مرعشیان، سید حسین؛ خطیبی، امین (۱۴۰۵). نقش شبکه‌های اجتماعی در توسعه ورزش همگانی و قهرمانی افراد دارای معلولیت. فصلنامه علمی مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی، ۱۳(۳)، ۵۸-۳۹.

مقدمه

تعاملات اجتماعی انجام می‌شوند (پری^۶، ۲۰۲۳). این نوع ورزش برای افراد دارای معلولیت فرصتی برای مشارکت در فعالیت‌های گروهی، تقویت روحیه و بهبود کیفیت زندگی فراهم می‌کند (کیوپیس^۷، ۲۰۱۸). از سوی دیگر، ورزش قهرمانی شامل رقابت‌های حرفه‌ای است که نیازمند تمرینات منظم، مهارت‌های پیشرفته و حمایت‌های مالی و سازمانی است (الغالی^۸ و همکاران، ۲۰۲۴). این بعد از ورزش، افراد دارای معلولیت را به‌عنوان ورزشکارانی حرفه‌ای به نمایش می‌گذارد که می‌توانند در رویدادهایی مانند پارالمپیک افتخارآفرینی کنند (همان، ۲۰۲۴). هر دو بعد مکمل یکدیگر هستند؛ ورزش همگانی بستری برای شناسایی استعدادها فراهم می‌کند، در حالی که موفقیت‌های ورزش قهرمانی انگیزه‌ای برای مشارکت بیشتر در سطح همگانی ایجاد می‌کند. این ارتباط متقابل، اهمیت توسعه هم‌زمان این دو بعد را نشان می‌دهد.

عوامل متعددی در توسعه ورزش همگانی و قهرمانی افراد دارای معلولیت نقش دارند. دسترسی به امکانات ورزشی مناسب، مانند سالن‌های مجهز به رمپ یا تجهیزات ویژه، برای مشارکت همگانی ضروری است. آموزش مربیان متخصص که با نیازهای افراد دارای معلولیت آشنا باشند، به بهبود کیفیت تمرینات و افزایش اعتمادبه‌نفس ورزشکاران کمک می‌کند. حمایت‌های مالی، به‌ویژه در ورزش قهرمانی، برای تأمین تجهیزات و هزینه‌های مسابقات اهمیت دارد (باروتی و همکاران، ۱۴۰۱؛ علیزاده و کابالیوف، ۱۴۰۰؛ الغالی و همکاران، ۱۴۰۳).

در این میان، عامل مهمی که از دید پژوهشگران حوزه معلولان کمتر به آن توجه شده است شبکه‌های اجتماعی هستند. شبکه‌های اجتماعی با وجود نقش مثبت در توانمندسازی افراد دارای معلولیت، با چالش‌هایی روبه‌رو هستند، از جمله نبود زیرنویس و توضیحات متنی که دسترسی افراد با معلولیت‌های حسی را محدود می‌کند، انتشار محتوای غیرحرفه‌ای یا نادرست که می‌تواند آسیب‌زا باشد، و مقایسه اجتماعی منفی که به‌ویژه در میان زنان باعث کاهش اعتمادبه‌نفس می‌شود. همچنین، طراحی

ورزش افراد دارای معلولیت به فعالیت‌های ورزشی طراحی شده برای افراد دارای معلولیت‌های جسمی، حسی یا ذهنی اشاره دارد. این نوع ورزش شامل طیف گسترده‌ای از فعالیت‌ها، از تمرینات تفریحی و همگانی گرفته تا رقابت‌های حرفه‌ای در سطح پارالمپیک است (یانگسون و همکاران^۱، ۲۰۲۳). ورزشکاران حرفه‌ای دارای معلولیت در میدان ورزشی نه‌تنها نمایانگر غلبه بر محدودیت‌های جسمانی هستند، بلکه به‌عنوان منبعی برای الهام‌بخشی به مخاطبان جهانی عمل می‌کند (سکندینی^۲، ۲۰۲۰).

ورزش برای افراد دارای معلولیت، فراتر از یک فعالیت جسمانی، به‌عنوان ابزاری برای توانمندسازی روانی، تقویت خودکارآمدی و تسهیل تعاملات اجتماعی عمل می‌کند (اوه و آکاینو^۳، ۲۰۲۴).

در عصر دیجیتال کنونی، که شبکه‌های اجتماعی به بستری محوری برای تبادل دانش، ترویج ارزش‌ها و انگیزه‌بخشی تبدیل شده‌اند، بررسی نقش این سکوها در توسعه ورزش افراد دارای معلولیت اهمیت فزاینده‌ای یافته است. ورزش برای افراد دارای معلولیت نه‌تنها به بهبود توانایی‌های جسمانی کمک می‌کند، بلکه نقش مهمی در تقویت اعتمادبه‌نفس (اسماعیل^۴ و همکاران، ۲۰۲۰)، کاهش انزوای اجتماعی و تغییر نگرش‌های منفی جامعه نسبت به معلولیت دارد (کلنک^۵ و همکاران، ۲۰۱۹).

در ایران، با وجود پیشرفت‌های اخیر در این حوزه چالش‌هایی مانند کمبود زیرساخت‌های مناسب، مانند سالن‌های ورزشی مجهز به رمپ یا تجهیزات ویژه، دسترسی محدود به امکانات ورزشی در مناطق محروم، و آگاهی پایین عمومی نسبت به توانمندی‌های افراد دارای معلولیت، مانع از توسعه کامل ورزش افراد دارای معلولیت شده است (مجیدی و همکاران، ۱۴۰۳). دو سطح مهم از ورزش افراد دارای معلولیت ورزش همگانی و ورزش قهرمانی است. ورزش همگانی به فعالیت‌های ورزشی غیررقابتی اشاره دارد که با هدف ارتقای سلامت، تفریح و

6. Parry
7. Kiuppis
8. Alghali

1. Youngson
2. Secondini
3. Oh & Aquino
4. Ismail
5. Klenk

غیرفراگیر محتوا و دسترسی محدود در مناطق محروم، بهره‌گیری برابر از این فضا را دشوار می‌کند. از طرفی این سکوها با ایجاد دسترسی به اطلاعات و ارتباطات گسترده، موانع سنتی را کاهش داده و فرصت‌های جدیدی برای افراد دارای معلولیت فراهم می‌کنند (الیس و کنت^۱، ۲۰۱۶).

در دنیای معاصر، شبکه‌های اجتماعی به بخش جدایی‌ناپذیری از زندگی روزمره تبدیل شده‌اند. سکوهایی مانند اینستاگرام، ایکس (توییتر سابق) و تلگرام نه تنها ابزارهایی برای ارتباط و سرگرمی هستند، بلکه به عنوان بسترهایی برای آموزش، تبلیغات و ایجاد تغییرات اجتماعی عمل می‌کنند. این شبکه‌ها با فراهم کردن امکان دسترسی سریع به اطلاعات و ایجاد تعاملات گسترده، به افراد و گروه‌ها اجازه می‌دهند تا داستان‌ها، تجربیات و ایده‌های خود را با مخاطبان جهانی به اشتراک بگذارند (چوکور و چوکور^۲، ۲۰۱۷).

در حوزه ورزش، شبکه‌های اجتماعی از طریق انتشار ویدئوهای آموزشی، داستان‌های موفقیت و کمپین‌های ترویجی، به افزایش مشارکت و آگاهی عمومی کمک کرده‌اند. این تأثیرات به‌ویژه برای افراد دارای معلولیت، که اغلب با موانع اجتماعی و فیزیکی مواجه‌اند، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند، زیرا شبکه‌های اجتماعی می‌توانند فاصله بین آن‌ها و فرصت‌های ورزشی را کاهش دهند (هالند^۳ و همکاران، ۲۰۲۴).

توسعه ورزش همگانی و قهرمانی برای افراد دارای معلولیت از منظر اجتماعی و روانی اهمیت بسزایی دارد. ورزش همگانی با ایجاد فرصت‌های برابر برای مشارکت، به افراد دارای معلولیت کمک می‌کند تا از انزوای اجتماعی خارج شوند و حس تعلق به جامعه را تجربه کنند. این موضوع به‌ویژه در جوامعی که تبعیض و پیش‌داوری اجتماعی مرتبط با معلولیت همچنان وجود دارد، از اهمیت بسزایی برخوردار است (پیکت^۴ و همکاران، ۲۰۲۵). از سوی دیگر، ورزش قهرمانی با نمایش توانایی‌های خارق‌العاده افراد دارای معلولیت، به تغییر نگرش‌های منفی و افزایش آگاهی عمومی کمک می‌کند (کلنک و همکاران، ۲۰۱۹).

موفقیت ورزشکاران پارالمپیک، مانند ساره جوانمردی در تیراندازی یا زهرا نعمتی در تیراندازی با کمان، نمونه‌هایی از تأثیرگذاری ورزش قهرمانی در ایجاد الگوهای مثبت برای جامعه است. همچنین می‌توان سیامند رحمان، قهرمان پرآوازه وزنه‌برداری پارالمپیک اشاره کرد که رکورد جهان را در پارالمپیک ریو ۲۰۱۶ شکست. حامد نصیری نیز از اعضای کلیدی تیم ملی والیبال نشسته ایران، در کسب افتخارات متعدد جهانی و پارالمپیک نقش مؤثر داشت. ورزشکارانی مانند محمد خراط در دوومیدانی و روح‌الله رستمی در وزنه‌برداری نیز با مدال‌های جهانی و پارالمپیک خود، چهره‌هایی الهام‌بخش برای جامعه ایران و الگوهای مثبت برای افراد دارای معلولیت بوده‌اند.

تعداد کمی از پژوهش‌های مربوط به ورزش افراد دارای معلولیت به نقش رسانه‌ها پرداخته‌اند. آقاجانی و همکاران (۱۳۹۳) نتیجه گرفتند که رسانه‌های ورزشی با بخش منظم و گسترده برنامه‌ها، اخبار و محتوای مرتبط، نقش مهمی در جذب و انگیزش جانبازان و معلولان به ورزش و تقویت روحیه آنان دارند. ایمانیان و همکاران (۱۳۹۴) اذعان داشتند که مطبوعات ورزشی ایران فقط ۱ درصد از محتوای خود را به ورزش معلولان اختصاص داده‌اند، که نشان‌دهنده بی‌توجهی شدید رسانه‌ها و نیاز به پوشش گسترده‌تر برای جذب و حمایت این گروه است.

قاسمی و همکاران (۱۳۹۶) نتیجه گرفتند که پوشش رسانه‌ای و شبکه‌های اجتماعی در دو روزنامه ایران ورزشی و ابرار ورزشی برای ورزش افراد دارای معلولیت بسیار محدود و کم‌رنگ بوده است.

فرهادی و همکاران (۱۴۰۱) نشان دادند که رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی نقش مهمی در تبلیغات و اطلاع‌رسانی برای جذب مشارکت ورزشکاران معلول دارند، اما ضعف در حمایت سازمانی و امکانات محدود، مانع توسعه فعالیت‌های ورزشی افراد دارای معلولیت است. بشارت‌فر و همکاران (۱۴۰۲) بیان کردند که نقش رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی به عنوان یکی از شاخص‌های مهم مدیریت ورزش معلولین شناخته شده و می‌تواند در توسعه و ترویج فعالیت‌های ورزشی افراد دارای معلولیت تأثیرگذار باشد.

خالقی محمدی و همکاران (۱۴۰۱) نتیجه گرفتند که شبکه‌های اجتماعی نقش موثری در تغییر نگرش‌های

1. Ellis, & Kent
2. Chukwuere, & Chukwuere
3. Holland
4. Pickett

بازی‌های پارالمپیک هنوز به سطح مطلوبی نرسیده و نیاز به بهبود دارد.

براساس گزارش سازمان بهداشت جهانی، ۱۶ درصد جمعیت جهان (تقریباً یک نفر از هر ۷ نفر) دارای معلولیت هستند، و این آمار در کشورهای در حال توسعه به مراتب بالاتر است (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۳).

در ایران، به دلیل نبود داده‌های سرشماری دقیق پس از سال ۱۳۹۵ و تأثیر عواملی مانند جنگ تحمیلی، حوادث رانندگی، و درگیری‌های اخیر، برآوردهای موجود از جمعیت افراد دارای معلولیت قابل اعتماد نیستند. با این حال، پیمایش‌های غیررسمی نشان می‌دهند که تنها حدود ۱۲ تا ۲۰ درصد از افراد دارای معلولیت در فعالیت‌های ورزشی مشارکت دارند، که نشان‌دهنده ضعف در توسعه زیرساخت‌ها و فرهنگ‌سازی ورزشی ویژه افراد دارای معلولیت است (باروتی و همکاران، ۱۴۰۳). همچنین، ورزشکاران دارای معلولیت ایرانی با چالش‌هایی مانند فیلترینگ اینترنت، فشارهای روانی ناشی از نقدها و کامنت‌های منفی، و نگاه‌های فرهنگی-اجتماعی محدودکننده مواجه هستند.

با وجود این موانع، ورزشکاران دارای معلولیت ایران در عرصه‌های بین‌المللی موفقیت‌های چشمگیری کسب کرده‌اند؛ به‌طوری که در ۹ دوره حضور در بازی‌های پارالمپیک، مجموعاً ۶۷ مدال طلا، ۴۸ نقره، و ۴۵ برنز کسب کرده‌اند و تیم ملی والیبال نشسته ایران از پرافتخارترین تیم‌های پارالمپیک جهان به شمار می‌رود.

ورزش افراد دارای معلولیت مزایای متعددی از جمله بهبود سلامت جسمانی، افزایش اعتمادبه‌نفس، کاهش افسردگی و تقویت تعاملات اجتماعی را به همراه دارد. این فعالیت‌ها به افراد دارای معلولیت کمک می‌کنند تا محدودیت‌های خود را به‌عنوان فرصتی برای رشد ببینند. ورزش همگانی فرصت‌های برابر برای مشارکت ایجاد می‌کند، در حالی که ورزش قهرمانی الگوهای الهام‌بخش برای جامعه ارائه می‌دهد (کیزار^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۵).

ترکیب مفاهیم ورزش افراد دارای معلولیت و شبکه‌های اجتماعی به دلیل پتانسیل بالای این سکوها در توانمندسازی افراد دارای معلولیت ضروری است. شبکه‌های

شناختی و عاطفی مردم نسبت به معلولان داشته و می‌توانند آمادگی برای عمل مثبت را نیز ارتقا دهند، در حالی که رسانه‌های سنتی کمتر این تأثیر را دارند.

هدکینز و بیلز^۱ (۲۰۲۴) نتیجه گرفتند که رسانه‌های اجتماعی می‌توانند درک عمومی از معلولیت را تحت تأثیر قرار دهند، اما برای بهره‌برداری مثبت از این تأثیر، نیاز به راهبردهای هدفمند وجود دارد.

گلفگرن^۲ و همکاران (۲۰۲۱) نتیجه گرفتند که سازمان‌های حامی معلولان در استفاده از رسانه‌های اجتماعی با چالش‌هایی مواجه‌اند که می‌تواند اثربخشی فعالیت‌های آن‌ها را محدود کند. فیلو^۳ و همکاران (۲۰۱۵) نتیجه گرفتند که رسانه‌های اجتماعی نقش مهمی در ترویج ورزش دارند، اما تحقیقات بیشتری برای درک کامل این تأثیرات مورد نیاز است. بایر^۴ (۲۰۱۹) نتیجه گرفت که برای دسترس‌پذیرتر کردن رسانه‌های اجتماعی برای افراد دارای معلولیت، باید از ویژگی‌هایی مانند توضیحات متنی برای تصاویر و زیرنویس برای ویدئوها استفاده شود.

کلوتاچکینا^۵ و همکاران (۲۰۲۱) نتیجه گرفتند که نمایش بازی‌های پارالمپیک در اخبار تلویزیونی محدود است، که می‌تواند بر درک عمومی از ورزشکاران دارای معلولیت تأثیر بگذارد. فرنچ و لکلیر^۶ (۲۰۱۸) نتیجه گرفتند که رسانه‌های اجتماعی می‌توانند بازنمایی معلولیت را تغییر دهند، اما این تغییرات نیازمند نظارت و هدایت مناسب هستند.

پیرسون^۷ (۲۰۲۴) نتیجه گرفت که ورزشکاران پارالمپیک کانادایی خواهان نمایش رسانه‌ای دقیق‌تر و جامع‌تری از تجربیات خود هستند. رامسدن^۸ و همکاران (۲۰۲۳) نتیجه گرفتند که ادغام معکوس از طریق ورزش‌هایی مانند بسکتبال با ویلچر می‌تواند به افزایش مشارکت افراد دارای معلولیت در ورزش کمک کند. پیچ^۹ و همکاران (۲۰۲۴) نتیجه گرفتند که نمایش رسانه‌ای

1. Hudkins Bills
2. Gelfgren
3. Filo
4. Byrne
5. Kolotouchkina
6. French & Le Clair
7. Pearson
8. Ramsden
9. Page

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش با رویکرد کیفی و با تلفیقی از تحلیل محتوای شبکه‌های اجتماعی و تحلیل مضمون مصاحبه‌های عمیق، نقش شبکه‌های اجتماعی در توسعه ورزش همگانی و قهرمانی افراد دارای معلولیت در ایران را بررسی کرده است. هدف این پژوهش، شناسایی مکانیزم‌هایی شبکه‌های اجتماعی بود که قادر بودند به توانمندسازی و مشارکت ورزشی افراد دارای معلولیت کمک کنند. با توجه ویژه به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی ایران. برای تحلیل محتوا، سه سکو پراستفاده در ایران، یعنی اینستاگرام، تلگرام، و ایکس (توییتر سابق)، انتخاب شدند، زیرا این سکوها در میان جوامع شهری و نیمه‌شهری ایران محبوبیت داشته و برای اطلاع‌رسانی و شبکه‌سازی محلی مناسب هستند. این سه سکو به گونه‌ای انتخاب شدند که نماینده طیف‌های مختلف شبکه‌های اجتماعی در ایران باشند؛ اینستاگرام به عنوان نماینده شبکه‌های اجتماعی اشتراک‌گذاری عکس و ویدیو، که بیشترین تعامل بصری و محتوای آموزشی و انگیزشی را فراهم می‌کند؛ ایکس (توییتر سابق) به عنوان نماینده سکوهایی با فضای مناسب برای گفت‌وگوهای کوتاه، تبادل نظرهای اجتماعی و اطلاع‌رسانی لحظه‌ای، به ویژه در میان فعالان فرهنگی و اجتماعی؛ و تلگرام به عنوان نماینده پیام‌رسان‌های محبوب با قابلیت ایجاد گروه‌ها و کانال‌های تخصصی برای اطلاع‌رسانی سریع و گسترده در جامعه ورزش افراد دارای معلولیت شناخته می‌شوند. این انتخاب به پژوهش کمک کرده تا پوشش جامع و متنوعی از انواع محتوا و تعاملات شبکه‌های اجتماعی ارائه شود و تمرکز بیشتری بر تاثیرگذاری هر نوع سکو در زمینه توسعه ورزش معلولان داشته باشد.

نمونه‌گیری به روش هدفمند انجام شد و ۳۵ صفحه یا گروه (۱۲ اینستاگرام، ۱۲ تلگرام، و ۱۱ ایکس) (توییتر سابق)) بر اساس معیارهایی شامل حداقل یک سال فعالیت مستمر (سابقه قابل توجه در تولید محتوا و فعالیت پیوسته)، داشتن حدود ۱۰۰۰ دنبال‌کننده (محبوبیت و تاثیرگذاری)، انتشار حداقل دو پست هفتگی (به طور تقریبی) مرتبط با ورزش افراد دارای معلولیت (تولید محتوای مستمر) انتخاب شدند. این تعداد پس از تحلیل ۳۲ صفحه و اطمینان از عدم

اجتماعی در ایران با چالش‌های مختص به خود از جمله فیلترینگ گسترده و محدودیت دسترسی به سکوهایی جهانی، ضعف در فرهنگ استفاده درست و سواد رسانه‌ای پایین، انتشار اخبار نادرست و شایعات، کمبود حمایت قانونی و نظارت مؤثر به خود رو به رو است. شبکه‌های اجتماعی می‌توانند دسترسی‌ها را افزایش دهند و با ایجاد انگیزه و افزایش تعاملات اجتماعی، بر مشارکت افراد دارای معلولیت اثرگذار باشند. در ایران، جایی که زیرساخت‌های ورزشی و آگاهی عمومی هنوز در حال توسعه است، این ترکیب می‌تواند به عنوان کاتالیزوری برای توسعه ورزش همگانی و قهرمانی عمل کند.

ورزش همگانی و ورزش قهرمانی مکمل هم هستند؛ ورزش همگانی به سلامت عمومی، مشارکت اجتماعی و ارتقای کیفیت زندگی افراد کمک می‌کند، در حالی که ورزش قهرمانی به ارتقای سطح مهارت، رقابت‌های حرفه‌ای و موفقیت‌های ملی می‌پردازد. از طرفی یک تعامل دوسویه بین ورزش همگانی و ورزش قهرمانی در ورزش افراد دارای معلولیت برقرار است. به گونه‌ای که افزایش تعداد ورزشکاران همگانی منجر به کشف استعداد، ایجاد علاقه و حرکت به سوی ورزش قهرمانی می‌شود و از سوی دیگر توسعه و رشد ورزش قهرمانی منجر به افزایش تعداد مشارکت‌کنندگان ورزش همگانی با ایجاد انگیزه در افراد دارای معلولیت خواهد شد. پرداختن به هر دو جنبه باعث توسعه متوازن و جامع ورزش در جامعه می‌شود. برخلاف مطالعات پیشین که عمدتاً بر کشورهای توسعه‌یافته متمرکز بودند، این پژوهش زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی ایران را در نظر گرفته و خلأهای موجود در تحقیقات داخلی را پر می‌کند.

در واقع هدف این پژوهش شناخت بهتر وضعیت فعلی، شناسایی مشکلات و فرصت‌ها، و ارائه راهکارهای کاربردی برای بهبود وضعیت ورزش معلولین یا توسعه ورزش همگانی و قهرمانی است.

سؤال اصلی پژوهش این است که شبکه‌های اجتماعی چگونه و از طریق چه سازو کارهای می‌توانند به توسعه ورزش همگانی و قهرمانی افراد دارای معلولیت در ایران کمک کنند؟ این سؤال به دنبال کشف راه‌هایی است که شبکه‌های اجتماعی می‌توانند به عنوان ابزاری برای توانمندسازی و توسعه ورزش در این حوزه عمل کنند.

شبکه‌ها منجر شد، که در چهار مضمون اصلی انگیزه‌بخشی و خودباوری، شبکه‌سازی و حمایت اجتماعی، اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی، و چالش‌های شبکه‌های اجتماعی سازماندهی شدند. برای اطمینان از اعتبار، سه پژوهشگر مستقل کدها را بررسی کردند و با توافق ۹۴ درصدی، اختلافات از طریق بحث رفع شد.

در فرآیند تحلیل داده‌ها، وظایف میان سه پژوهشگر به صورت مشخص تقسیم شد تا دقت و اعتبار یافته‌ها تضمین شود. هر سه پژوهشگر به صورت جداگانه مسئول استخراج اولیه کدها از متون مصاحبه‌ها و محتوای شبکه‌های اجتماعی بودند و کدهای اولیه را ثبت کردند. پژوهشگر اول و دوم به بازبینی، پالایش و ادغام کدهای مشابه یا کم‌اهمیت و سامان‌دهی اولیه آن‌ها در دسته‌های مفهومی پرداختند. در نهایت هر سه پژوهشگر به اعتبارسنجی، بررسی نهایی کدها در مقایسه با داده‌های خام و حل اختلاف‌نظرها از طریق بحث گروهی پرداختند و در جلسه‌ای مشترک، بر روی دسته‌بندی نهایی کدها و استخراج چهار مضمون اصلی به توافق رسیدند.

میزان توافق بین کدگذاران با استفاده از درصد توافق ساده محاسبه شد:

$$100 \times \frac{\text{تعداد موارد توافق}}{\text{تعداد کل موارد}} = \text{درصد توافق}$$

بدین ترتیب، از مجموع موارد کدگذاری‌شده، در ۹۴ درصد موارد توافق بین پژوهشگران حاصل شد و اختلاف‌نظرها با بحث گروهی رفع گردید.

در این پژوهش مشارکت افراد به صورت داوطلبانه بود و در ابتدای پژوهش از آنها رضایت نامه برای شرکت در پژوهش گرفته شد و علاوه بر آن به آنها اطمینان داده شد از داده‌های آنها در پژوهش به صورت محرمانه استفاده خواهد شد. با این حال، پژوهش با چند محدودیت همراه بود. تمرکز بر سه سکو (اینستاگرام، تلگرام و ایکس (توییتر سابق) ممکن است باعث شده باشد که تاثیر سایر شبکه‌های اجتماعی رایج (مانند واتساپ، آپارات یا کلاب‌هاوس) نادیده گرفته شود و نتایج به طور کامل قابل تعمیم به کل فضای مجازی نباشد. دوم، به دلیل محدودیت‌های جغرافیایی و زیرساختی، دسترسی به

ظهور مضامین جدید (اشباع داده‌ها) نهایی شد، اما برای جامعیت، سه صفحه دیگر نیز بررسی شدند. محتوای منتشرشده در بازه اردیبهشت ۱۴۰۳ تا اردیبهشت ۱۴۰۴ تحلیل شد و به سه دسته آموزشی (مانند ویدئوهای تمرینی)، انگیزشی (مانند داستان‌های موفقیت)، و تبلیغاتی (مانند اطلاع‌رسانی رویدادها) تقسیم شد. تحلیل کیفی به صورت دستی انجام شد تا مضامین فرعی شناسایی شوند. در تحلیل کمی، شاخص‌های تعامل کاربران مانند لایک، کامنت، اشتراک‌گذاری، و بازدید بررسی شدند تا الگوهای تعامل بر اساس نوع محتوا و سکو مشخص شوند. محاسبات مرتبط با تحلیل‌های کمی مانند درصدگیری یا میانگین با استفاده از ماشین حساب و به صورت دستی انجام شدند.

برای تکمیل داده‌ها، مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند با ذی‌نفعان کلیدی انجام شد تا تجربیات و دیدگاه‌های آن‌ها درباره تأثیر شبکه‌های اجتماعی بررسی شود. نمونه‌گیری به روش هدفمند و با تکنیک گلوله برفی انجام شد، ابتدا با پنج ورزشکار ملی (سه مرد و دو زن) مصاحبه انجام شد و سپس با معرفی آن‌ها، نمونه‌ها گسترش یافتند تا تنوع جنسیت، نوع معلولیت، و سطح فعالیت ورزشی (همگانی یا قهرمانی) را پوشش دهند. پس از ۲۲ مصاحبه (چهارده ورزشکار، پنج مربی، سه مدیر ورزشی) اشباع نظری حاصل شد، بدین معنا که دیگر مضامین جدید قابل توجهی شناسایی نشد. شرکت‌کنندگان شامل ۱۴ ورزشکار (هشت مرد و شش زن) با میانگین سنی ۳۷/۵ سال (محدوده ۲۳ تا ۵۸ سال)، با معلولیت‌های قطع عضو، فلج مغزی، معلولیت حرکتی، کم‌بینایی، و ناشنوایی بودند. مصاحبه‌ها که بین ۴۵ تا ۷۵ دقیقه طول کشیدند، حول تجربیات استفاده از شبکه‌های اجتماعی، تأثیر محتواها بر انگیزه، ارتباطات حرفه‌ای، آگاهی عمومی، و اثرات منفی احتمالی طراحی شدند.

بازه زمانی انجام مصاحبه‌ها از فروردین ۱۴۰۴ تا خرداد ۱۴۰۴ بود. متن مصاحبه‌ها پیاده‌سازی شد و با روش تحلیل مضمون بررسی شدند. ابتدا ۳۸ کد اولیه از مصاحبه‌ها و ۳۲ کد از محتوای شبکه‌های اجتماعی استخراج شد. سپس کدهای هم‌پوشان یا کم‌اهمیت ادغام یا حذف شدند، مانند ادغام «تشویق به ورزش» و «انگیزه برای ثبت‌نام» یا حذف کدهای غیرمرتبط مانند «استفاده تفریحی از شبکه‌ها». این فرآیند به ۲۲ کد برای مصاحبه‌ها و ۱۸ کد برای محتوای

که نشان‌دهنده تأثیر بیشتر شبکه‌ها بر دیده‌شدن ورزش حرفه‌ای است. اینستاگرام با ۵۲ درصد تعاملات در انگیزه‌بخشی و آگاهی‌بخشی، تلگرام با ۳۱ درصد در شبکه‌سازی محلی، و ایکس با ۱۷ درصد در اطلاع‌رسانی حرفه‌ای برجسته بودند.

زنان بیشتر به محتوای انگیزشی و مردان به محتوای آموزشی پاسخ دادند، و ناشنوایان از نبود زیرنویس در ویدئوها گلایه کردند. مصاحبه‌ها چهار مضمون را آشکار کردند. اول، انگیزه‌بخشی و خودباوری از طریق داستان‌های موفقیت تقویت شد؛ یک ورزشکار مرد ۳۴ ساله با فلج مغزی گفت که پست‌های ایکس (تویتر سابق) پارالمپیک‌ها او را به مسابقات ملی سوق داد. دوم، شبکه‌سازی و حمایت اجتماعی از طریق تلگرام و ایکس (تویتر سابق) ارتباطات با مربیان و تیم‌های محلی را تسهیل کرد؛ یک مربی زن ۴۱ ساله از تشکیل تیم از طریق گروه تلگرامی خبر داد. سوم، اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی از طریق تلگرام (کلاس‌های محلی) و اینستاگرام (رویدادهای ملی) دسترسی را بهبود بخشید و نگرش جامعه را تغییر داد؛ یک مدیر ورزشی ۴۹ ساله از جذب حامیان مالی پس از کمپین اینستاگرامی گزارش داد. چهارم، چالش‌هایی مانند اطلاعات نادرست در ویدئوهای تمرینی و مقایسه اجتماعی منفی (به‌ویژه در زنان) شناسایی شد، که نیاز به مدیریت محتوای حرفه‌ای را نشان می‌دهد. این یافته‌ها نشان می‌دهند که شبکه‌های اجتماعی با انگیزه‌بخشی، شبکه‌سازی، و اطلاع‌رسانی، ورزش همگانی و قهرمانی را توسعه می‌دهند، اما چالش‌هایی مانند محتوای غیرحرفه‌ای نیازمند استراتژی‌های هدفمند است.

ورزشکاران و ذی‌نفعان ساکن در مناطق محروم یا روستایی دشوار بود و این گروه‌ها کمتر در نمونه نمایندگی داشتند. سوم، به‌رغم آنکه برخی اثرات منفی شبکه‌های اجتماعی (مانند تجربه آزار آنلاین یا وابستگی به شبکه‌ها) در مصاحبه‌ها مطرح شد، تمرکز اصلی پژوهش بر جنبه‌های مثبت بود و این موضوع به‌صورت نظام‌مند و جامع بررسی نشد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش از تحلیل محتوای شبکه‌های اجتماعی و مصاحبه‌ها نشان داد که شبکه‌های اجتماعی از طریق مکانیزم‌های مختلف ورزش افراد دارای معلولیت را توسعه می‌دهند. در تحلیل محتوا، ۳۵ صفحه/گروه بررسی شدند و محتواها شامل ۴۸ درصد انگیزشی، ۳۲ درصد آموزشی، و ۲۰ درصد تبلیغاتی بودند. محتوای انگیزشی، مانند داستان‌های موفقیت ورزشکارانی چون ساره جوانمردی، بیشترین تأثیر را بر ورزش همگانی داشت و اعتمادبه‌نفس را به‌ویژه در زنان و افراد با معلولیت حرکتی تقویت کرد. یک ورزشکار زن ۲۹ ساله گفت که ویدئوهای اینستاگرامی زنان پارالمپیک او را به ورزش ترغیب کرد. محتوای آموزشی، مانند ویدئوهای بسکتبال با ویلچر در تلگرام، دسترسی به اطلاعات تمرینی را بهبود بخشید، به‌ویژه برای ورزشکاران با معلولیت حرکتی. محتوای تبلیغاتی، مانند پست‌های اینستاگرامی درباره پارالمپیک، حمایت مالی و پوشش رسانه‌ای ورزش قهرمانی را افزایش داد. تحلیل کمی نشان داد که پست‌های انگیزشی با میانگین ۱۴۸۰ لایک و ۳۸۰ کامنت، ۵۸ درصد تعاملات را تشکیل دادند. پست‌های قهرمانی ۴۲ درصد بیشتر از همگانی اشتراک‌گذاری شدند.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان

Table 1. Demographic information of interviewees

شماره	سن	جنسیت	نقش	سکوهاي اجتماعي مورد استفاده	نوع معلوليت	سطح فعاليت ورزشي
۱	۲۸	مرد	ورزشکار	اینستاگرام، تلگرام، ایکس	قطع عضو (پا)	قهرمانی
۲	۲۹	زن	ورزشکار	اینستاگرام، تلگرام	معلولیت حرکتی	همگانی
۳	۳۴	مرد	ورزشکار	اینستاگرام، ایکس	فلج مغزی	قهرمانی
۴	۳۱	زن	ورزشکار	اینستاگرام، تلگرام	کم‌بینایی	همگانی
۵	۳۵	مرد	ورزشکار	اینستاگرام، ایکس	قطع عضو (دست)	قهرمانی
۶	۲۷	زن	ورزشکار	تلگرام، اینستاگرام	معلولیت حرکتی	همگانی

شماره	سن	جنسیت	نقش	سکوها‌ی اجتماعی مورد استفاده	نوع معلولیت	سطح فعالیت ورزشی
۷	۳۳	مرد	ورزشکار	اینستاگرام، ایکس	ناشنوایی	قهرمانی
۸	۳۰	مرد	ورزشکار	اینستاگرام، تلگرام	معلولیت حرکتی	همگانی
۹	۳۲	زن	ورزشکار	تلگرام، اینستاگرام	فلج مغزی	همگانی
۱۰	۲۶	مرد	ورزشکار	اینستاگرام، ایکس، تلگرام	قطع عضو (پا)	قهرمانی
۱۱	۳۴	زن	ورزشکار	اینستاگرام، تلگرام	معلولیت حرکتی	همگانی
۱۲	۲۹	مرد	ورزشکار	ایکس، اینستاگرام	فلج مغزی	قهرمانی
۱۳	۳۰	زن	ورزشکار	اینستاگرام، تلگرام	کم‌بینایی	همگانی
۱۴	۳۷	مرد	ورزشکار	اینستاگرام، ایکس	قطع عضو (دست)	قهرمانی
۱۵	۴۴	مرد	مربی	اینستاگرام، تلگرام، ایکس	-	همگانی و قهرمانی
۱۶	۴۱	زن	مربی	اینستاگرام، تلگرام	-	همگانی
۱۷	۴۸	مرد	مربی	ایکس، تلگرام	-	قهرمانی
۱۸	۳۹	زن	مربی	اینستاگرام، تلگرام	-	همگانی
۱۹	۴۶	مرد	مربی	اینستاگرام، ایکس	-	قهرمانی
۲۰	۴۹	مرد	مدیر ورزشی	اینستاگرام، تلگرام، ایکس	-	همگانی و قهرمانی
۲۱	۴۵	زن	مدیر ورزشی	اینستاگرام، ایکس	-	قهرمانی
۲۲	۵۸	مرد	مدیر ورزشی	اینستاگرام، تلگرام	-	همگانی و قهرمانی

داده و پایه‌ای برای تحلیل مضامین فرعی و اصلی فراهم کردند.

یک نمونه مصاحبه و کدهای استخراج شده از این مصاحبه در ادامه ارائه شده است.

وقتی برای اولین بار صفحه اینستاگرام یکی از قهرمانان پارالمپیک را دیدم، واقعاً احساس کردم که من هم می‌توانم موفق شوم. دیدن داستان موفقیت ورزشکاران دارای معلولیت باعث شد اعتماد به نفسم بیشتر شود. بعدها عضو یک گروه تلگرامی شدم و با افراد دیگری که شرایط مشابهی داشتند آشنا شدم. این احساس تعلق به جامعه ورزشی خیلی به من کمک کرد که ورزش را ادامه بدهم. حتی از همان گروه یک مربی پیدا کردم و تمرین‌هایم را جدی‌تر دنبال کردم. بعضی وقت‌ها هم وقتی پست‌های اینستاگرامم دیده می‌شود و مردم برایم کامنت‌های مثبت می‌گذارند، حس ارزشمندی پیدا می‌کنم و انگیزه می‌گیرم که تمرین‌هایم را سخت‌تر کنم. البته گاهی هم وقتی پست‌های بعضی ورزشکاران حرفه‌ای را می‌بینم، احساس می‌کنم که هیچ‌وقت به آن سطح نمی‌رسم و مقایسه اجتماعی منفی پیدا می‌کنم.

جدول اطلاعات جمعیت‌شناختی شامل ۲۲ مصاحبه‌شونده (۱۴ ورزشکار، ۵ مربی، ۳ مدیر ورزشی) است که ۱۱ نفر مرد و ۱۱ نفر زن هستند. میانگین سنی ۵/۳۷ سال (محدوده ۲۳ تا ۵۸ سال) است. ورزشکاران شامل ۸ مرد و ۶ زن با معلولیت‌های قطع عضو (۴ نفر)، فلج مغزی (۳ نفر)، معلولیت حرکتی (۴ نفر)، کم‌بینایی (۲ نفر) و ناشنوایی (۱ نفر) هستند. سطح فعالیت ورزشی ورزشکاران شامل ۷ نفر در سطح قهرمانی و ۷ نفر در سطح همگانی است. مربیان و مدیران ورزشی در هر دو سطح همگانی و قهرمانی فعالیت دارند. همه مصاحبه‌شوندگان از اینستاگرام، ۷۷ درصد از تلگرام و ۶۴ درصد از ایکس (توییتر سابق) استفاده می‌کنند.

از ۳۰ کد اولیه، ۶ کد به دلیل هم‌پوشانی یا اهمیت کمتر حذف شدند (کدها: ۱۹، ۲۰، ۲۴، ۲۵، ۲۸، ۲۹). ۶ جفت کد به دلیل شباهت مفهومی ادغام شدند (مثل کدها ۴ و ۲۶، ۱۵ و ۲۱، ۲۳ و ۲۷). این فرآیند منجر به کاهش تعداد کدها به ۱۸ کد باز شد که به صورت منسجم در سه مضمون اصلی (انگیزه‌بخشی و خودباوری، شبکه‌سازی و حمایت اجتماعی، اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی و مواجهه با چالش‌های محتوایی) سازمان‌دهی شدند. این کدها به‌طور کامل مفاهیم کلیدی استخراج‌شده از مصاحبه‌ها را پوشش

جدول ۲. مضامین و کدها
Table ۲. Themes and codes

مضمون اصلی	مضمون فرعی	منبع مفهوم	کدهای نهایی	کدهای اولیه از مصاحبه‌ها	کدهای اولیه از شبکه‌های اجتماعی
انگیزه‌بخشی و خودباوری	تقویت اعتمادبه‌نفس	مصاحبه‌ها: ورزشکار زن ۲۹ ساله (معلولیت حرکتی، اینستاگرام)، ورزشکار مرد ۳۴ ساله (فلج مغزی، توپ‌تیر)، ورزشکاران ۴-۱ (قطع عضو، ۴ نفر)، ورزشکاران ۷-۵ (فلج مغزی، ۳ نفر)، ورزشکاران ۱۱-۸ (معلولیت حرکتی، ۴ نفر)، ورزشکار ۱۲ (کم‌بینایی)، ورزشکار ۱۳ (ناشنوایی) سکوها: اینستاگرام (پست‌های موفقیت ورزشکاران پارالمپیک)، توپ‌تیر (داستان‌های موفقیت پارالمپیک‌ها)	۱- مشاهده داستان‌های موفقیت ۲- تأثیر محتوای انگیزشی ۳- احساس تعلق به جامعه ورزشی ۴- تقویت حس ارزشمندی ۵- افزایش اعتمادبه‌نفس با دیده‌شدن	۱- مشاهده داستان‌های موفقیت ورزشکاران دارای معلولیت در اینستاگرام، ۲- تأثیر ویدئوهای انگیزشی بر اعتمادبه‌نفس، ۳- احساس تعلق به جامعه ورزشی از طریق گروه‌های آنلاین، ۴- تشویق به شروع ورزش همگانی با دیدن پست‌های اینستاگرامی، ۵- الهام‌گیری از ورزشکاران پارالمپیک برای رقابت، ۶- انگیزه برای تمرینات سخت‌تر در ورزش قهرمانی، ۷- یافتن مربی از طریق کانال‌های تلگرامی، ۸- ارتباط با ورزشکاران دیگر در گروه‌های تلگرامی، ۹- تشکیل تیم‌های ورزشی محلی از طریق شبکه‌های اجتماعی، ۱۰- جلب حامیان مالی برای مسابقات قهرمانی، ۱۱- حمایت جامعه محلی از طریق اشتراک‌گذاری پست‌ها، ۱۲- افزایش پوشش رسانه‌ای با ویدئوهای وایرال، ۱۳- آگاهی از برنامه‌های تمرینی در کانال‌های تلگرامی، ۱۴- اطلاع از رویدادهای ورزشی از طریق اینستاگرام، ۱۵- دسترسی به ویدئوهای آموزشی در تلگرام، ۱۶- تغییر نگرش جامعه به افراد دارای معلولیت با کمپین‌های اجتماعی، ۱۷- معرفی ورزش‌های پارالمپیک در اینستاگرام، ۱۸- تبلیغ فرصت‌های ورزشی برای افراد دارای معلولیت، ۱۹- تقویت حس ارزشمندی با کامنت‌های حمایتی مخاطبان، ۲۰- ترغیب به ادامه ورزش با بازخوردهای مثبت آنلاین، ۲۱- یادگیری تکنیک‌های ورزشی از پست‌های آموزشی، ۲۲- افزایش اعتمادبه‌نفس با دیده‌شدن در شبکه‌های اجتماعی، ۲۳- ارتباط با سازمان‌های ورزشی از طریق توپ‌تیر، ۲۴- جذب تماشاگران برای مسابقات از طریق تبلیغات اینستاگرامی، ۲۵- کاهش انگ اجتماعی با محتوای مثبت درباره افراد دارای معلولیت، ۲۶-	۱- داستان‌های موفقیت ورزشکاران پارالمپیک، ۲- ویدئوهای انگیزشی ورزشکاران با معلولیت، ۳- پست‌های تشویق به مشارکت در ورزش همگانی، ۴- نقل‌قول‌های الهام‌بخش از ورزشکاران دارای معلولیت، ۵- تصاویر موفقیت‌های ورزشی (مدال آوری)، ۶- محتوای مربوط به اعتمادبه‌نفس ورزشکاران، ۷- ویدئوهای تمرینی بسکتبال با ویلچر، ۸- آموزش تکنیک‌های دوومیدانی برای افراد دارای معلولیت، ۹- آموزش حرکات ورزشی با ویلچر، ۱۰- راهنمای تمرینات خانگی برای افراد با معلولیت، ۱۱- آموزش تجهیزات ورزشی ویژه افراد دارای معلولیت، ۱۲- نکات مربیگری برای ورزش افراد دارای معلولیت، ۱۳- اطلاع‌رسانی رویدادهای پارالمپیک، ۱۴- تبلیغات کلاس‌های ورزشی محلی، ۱۵- اعلام برنامه‌های ورزشی رایگان، ۱۶- کمپین‌های تبلیغاتی ورزش قهرمانی، ۱۷- پست‌های دعوت به تماشای مسابقات، ۱۸- اطلاع‌رسانی حامیان مالی ورزش افراد دارای معلولیت، ۱۹- تشکیل گروه‌های محلی ورزشی در تلگرام، ۲۰- معرفی مربیان ورزشی در شبکه‌های اجتماعی، ۲۱- ایجاد ارتباط با تیم‌های ورزشی محلی، ۲۲- انتشار ویدئوهای وایرال مسابقات، ۲۳- پست‌های تغییر نگرش به معلولیت، ۲۴- کمپین‌های آگاهی‌بخشی درباره ورزش افراد دارای معلولیت، ۲۵- محتوای غیرحرفه‌ای در ویدئوهای آموزشی، ۲۶- اطلاعات نادرست در
	ایجاد انگیزه برای مشارکت	مصاحبه‌ها: ورزشکار زن ۳۱ ساله (همگانی، تلگرام)، ورزشکار مرد ۳۴ ساله (فلج مغزی، توپ‌تیر)، ورزشکاران ۴-۱ (قطع عضو، ۴ نفر)، ورزشکاران ۷-۵ (فلج مغزی، ۳ نفر)، ورزشکاران ۱۱-۸ (معلولیت حرکتی، ۴ نفر)، ورزشکار ۱۲ (کم‌بینایی)، ورزشکار ۱۳ (ناشنوایی) سکوها: تلگرام (پست‌های کلاس‌های ورزشی محلی)، توپ‌تیر (داستان‌های موفقیت پارالمپیک‌ها)	۶- تشویق به شروع ورزش همگانی ۷- الهام‌گیری از ورزشکاران حرفه‌ای ۸- انگیزه برای تمرینات سخت‌تر ۹- ترغیب به ادامه ورزش ۱۰- ایجاد انگیزه برای ثبت‌نام	۶- تشویق به شروع ورزش همگانی، ۷- الهام‌گیری از ورزشکاران حرفه‌ای، ۸- انگیزه برای تمرینات سخت‌تر، ۹- ترغیب به ادامه ورزش، ۱۰- ایجاد انگیزه برای ثبت‌نام	
شبکه‌سازی و حمایت اجتماعی	ارتباط با مربیان و ورزشکاران	مصاحبه‌ها: ورزشکار ۳۰ ساله (کم‌بینایی، تلگرام)، مربیان ۵-۱ (۵ نفر)، ورزشکاران ۴-۱ (قطع عضو، ۴ نفر)، ورزشکاران ۷-۵ (فلج مغزی، ۳ نفر)، ورزشکاران ۱۱-۸ (معلولیت حرکتی، ۴ نفر)، ورزشکار ۱۲ (کم‌بینایی)، ورزشکار ۱۳ (ناشنوایی) سکوها: تلگرام (گروه‌های محلی برای ارتباط با مربیان)، اینستاگرام (گروه‌های تیمی)	۱۱- یافتن مربی از طریق شبکه‌ها ۱۲- ارتباط با ورزشکاران دیگر ۱۳- تشکیل گروه‌های ورزشی آنلاین ۱۴- ارتباط با سازمان‌های ورزشی ۱۵- تقویت روحیه تیمی	۱۱- یافتن مربی از طریق شبکه‌ها، ۱۲- ارتباط با ورزشکاران دیگر، ۱۳- تشکیل گروه‌های ورزشی محلی از طریق شبکه‌های اجتماعی، ۱۴- ارتباط با سازمان‌های ورزشی، ۱۵- تقویت روحیه تیمی	
	جذب حمایت مالی و اجتماعی	مصاحبه‌ها: مدیر ورزشی ۴۹ ساله (اینستاگرام)، مربی ۴۱ ساله (اینستاگرام)، مدیران ورزشی ۲-۱ (۲ نفر)، مربیان ۵-۱ (۵ نفر) پلتفرم‌ها: اینستاگرام (کمپین‌های پارالمپیک، ویدئوهای وایرال تیمی)	۱۶- جلب حامیان مالی ۱۷- حمایت جامعه محلی ۱۸- افزایش حمایت رسانه‌ای ۱۹- جذب تماشاگران	۱۶- جلب حامیان مالی، ۱۷- حمایت جامعه محلی، ۱۸- افزایش حمایت رسانه‌ای، ۱۹- جذب تماشاگران	
اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی	دسترسی به اطلاعات ورزشی	مصاحبه‌ها: ورزشکار ۲۷ ساله (معلولیت حرکتی، تلگرام)، ورزشکار ۳۳ ساله (توپ‌تیر)، ورزشکاران ۴-۱ (قطع عضو، ۴ نفر)، ورزشکاران ۷-۵ (فلج مغزی، ۳ نفر)، ورزشکاران ۱۱-۸ (معلولیت حرکتی، ۴ نفر)، ورزشکار ۱۲ (کم‌بینایی)، ورزشکار ۱۳ (ناشنوایی) سکوها: تلگرام (ویدئوهای آموزشی بسکتبال با ویلچر)، توپ‌تیر (اطلاع‌رسانی	۲۰- آگاهی از برنامه‌های تمرینی ۲۱- اطلاع از رویدادهای ورزشی ۲۲- دسترسی به محتوای آموزشی ۲۳- یادگیری تکنیک‌های ورزشی ۲۴- دسترسی به اطلاعات مربیان محلی	۲۰- آگاهی از برنامه‌های تمرینی، ۲۱- اطلاع از رویدادهای ورزشی، ۲۲- دسترسی به محتوای آموزشی، ۲۳- یادگیری تکنیک‌های ورزشی، ۲۴- دسترسی به اطلاعات مربیان محلی	

مضمون اصلی	مضمون فرعی	منبع مفهوم	کدهای نهایی	کدهای اولیه از مصاحبه‌ها	کدهای اولیه از شبکه‌های اجتماعی
چالش‌های شبکه‌های اجتماعی	افزایش آگاهی عمومی	برنامه‌های ورزشی محلی)	۲۵- تغییر نگرش جامعه به افراد دارای معلولیت	ایجاد انگیزه برای ثبت‌نام در کلاس‌های ورزشی، ۲۷- دسترسی به اطلاعات مربیان محلی از گروه‌های تلگرامی، ۲۸- تقویت روحیه تیمی با گروه‌های آنلاین، ۲۹- افزایش آگاهی از حقوق ورزشی افراد دارای معلولیت، ۳۰- ترویج فرهنگ ورزش همگانی با کمپین‌های تلگرامی، ۳۱- محتوای غیرحرفه‌ای یا نادرست در ویدئوهای تمرینی، ۳۲- مقایسه اجتماعی منفی با ورزشکاران حرفه‌ای در اینستاگرام، ۳۳- نبود زیرنویس در ویدئوهای آموزشی برای افراد با معلولیت حسی، ۳۴- دریافت بازخوردهای انگیزشی از مربیان در تلگرام، ۳۵- ارتقای مهارت‌های ورزشی از طریق محتوای آموزشی اینستاگرام، ۳۶- اطلاع‌رسانی درباره امکانات ورزشی محلی در توئیتر، ۳۷- تقویت هویت ورزشی افراد دارای معلولیت با محتوای اینستاگرامی، ۳۸- ایجاد شبکه‌های حمایتی برای ورزشکاران زن دارای معلولیت در تلگرام.	پست‌های تمرینی، ۲۷- نبود زیرنویس در ویدئوهای آموزشی، ۲۸- نبود توضیحات متنی برای تصاویر، ۲۹- مقایسه اجتماعی منفی در پست‌های اینستاگرام، ۳۰- محتوای نامناسب برای معلولیت‌های حسی، ۳۱- استفاده تفریحی از شبکه‌های اجتماعی، ۳۲- پست‌های غیرمرتبط با ورزش افراد دارای معلولیت
		مصاحبه‌ها: مربی ۴۴ ساله (اینستاگرام)، مدیر ورزشی ۵۸ ساله (تلگرام)، مدیران ورزشی ۱-۲ (۲ نفر)، مربیان ۱-۵ (۵ نفر) سکوها: اینستاگرام (پست‌های ورزشکاران پارالمپیک)، تلگرام (کمپین‌های ورزشی پارالمپیک)	۲۶- معرفی ورزش‌های پارالمپیک ۲۷- تبلیغ فرصت‌های ورزشی ۲۸- افزایش آگاهی از حقوق ورزشی ۲۹- ترویج فرهنگ ورزش همگانی	۳۰- اطلاعات نادرست ۳۱- مقایسه اجتماعی منفی ۳۲- کمبود محتوای در دسترس	

کمک کرد تا محدودیت‌های خود را به‌عنوان فرصتی برای رشد ببینند.

محتوای انگیزشی، مانند ویدئوهای موفقیت ورزشکاران پارالمپیک، نه تنها افراد را به مشارکت در ورزش همگانی ترغیب کرد، بلکه برخی را به سمت اهداف قهرمانی سوق داد. یک ورزشکار زن ۳۱ ساله در سطح همگانی گفت: «پست‌های تلگرامی»

درباره کلاس‌های ورزشی محلی باعث شد برای اولین بار در یک تیم بسکتبال با ویلچر ثبت‌نام کنم.» در سطح قهرمانی، یک ورزشکار ۳۴ ساله با فلج مغزی بیان کرد: «داستان‌های موفقیت پارالمپیک‌ها در توئیتر (ایکس) انگیزه‌ام را برای تمرینات حرفه‌ای بیشتر کرد و حالا هدفم شرکت در مسابقات بین‌المللی است.»

یافته‌های پژوهش، که از تحلیل محتوای شبکه‌های اجتماعی و مصاحبه‌های عمیق با ذی‌نفعان ورزش افراد دارای معلولیت در ایران به‌دست آمده است، نشان‌دهنده نقش چندوجهی شبکه‌های اجتماعی در توسعه ورزش همگانی و قهرمانی افراد دارای معلولیت است. این یافته‌ها در چهار مضمون اصلی سازمان‌دهی شده‌اند: انگیزه‌بخشی و خودباوری، شبکه‌سازی و حمایت اجتماعی، اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی، و چالش‌های شبکه‌های اجتماعی. انگیزه‌بخشی و خودباوری.

مصاحبه‌شوندگان تأکید کردند که محتوای انگیزشی شبکه‌های اجتماعی، به‌ویژه داستان‌های موفقیت ورزشکاران دارای معلولیت، تأثیر قابل‌توجهی بر اعتمادبه‌نفس آن‌ها داشته است. این محتواها حس تعلق به جامعه ورزشی را تقویت کرده و به افراد دارای معلولیت

برخی مصاحبه‌شوندگان به وجود محتوای غیرحرفه‌ای یا نادرست در ویدئوهای تمرینی اشاره کردند که می‌تواند به تمرینات نادرست یا آسیب منجر شود. یک ورزشکار ۳۵ ساله گفت: «بعضی ویدئوهای آموزشی در تلگرام اطلاعات نادرستی داشتند که باعث سردرگمی‌ام شد. مقایسه اجتماعی با ورزشکاران حرفه‌ای در اینستاگرام، به‌ویژه در میان زنان، گاهی به کاهش اعتمادبه‌نفس منجر شد. یک ورزشکار زن ۳۲ ساله اظهار داشت: «دیدن پست‌های ورزشکاران حرفه‌ای گاهی باعث شد احساس کنم به اندازه کافی خوب نیستم.» همچنین، ورزشکاران با معلولیت حسی ناشنوایی، از نبود زیرنویس یا توضیحات متنی در ویدئوها گلایه کردند، که دسترسی آن‌ها به محتوا را محدود کرد.

یافته‌های کیفی نشان داد که شبکه‌های اجتماعی از طریق مکانیزم‌های انگیزه‌بخشی، شبکه‌سازی، اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی نقش کلیدی در توسعه ورزش همگانی و قهرمانی افراد دارای معلولیت ایفا می‌کنند. اینستاگرام در انگیزه‌بخشی و آگاهی‌بخشی، تلگرام در شبکه‌سازی محلی و ایکس (توییتر سابق) در اطلاع‌رسانی حرفه‌ای برجسته بودند. با این حال، چالش‌هایی مانند محتوای غیرحرفه‌ای و کمبود دسترسی برای معلولیت‌های حسی نشان‌دهنده نیاز به استراتژی‌های هدفمند برای تولید محتوای باکیفیت و فراگیر است. این یافته‌ها پایه‌ای برای توسعه مداخلات هدفمند در راستای استفاده بهینه از شبکه‌های اجتماعی برای ورزش افراد دارای معلولیت فراهم می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که محتوای انگیزشی شبکه‌های اجتماعی (۴۸ درصد از پست‌ها)، مانند داستان‌های موفقیت ورزشکاران پارالمپیک چون ساره جوانمردی و زهرا نعمتی، اعتمادبه‌نفس و انگیزه برای مشارکت در ورزش همگانی و قهرمانی را تقویت کرد. اینستاگرام با ۵۸ درصد تعاملات (میانگین ۱۴۸۰ لایک و ۳۸۰ کامنت) در انگیزه‌بخشی پیشرو بود. مصاحبه‌ها نشان داد که این محتوا به‌ویژه برای زنان و افراد با معلولیت حرکتی تأثیرگذار بود. به‌عنوان مثال، یک ورزشکار زن ۲۹

شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان بستری برای ایجاد ارتباط مستقیم بین ورزشکاران، مربیان و تیم‌های ورزشی عمل کردند. یک ورزشکار ۳۰ ساله با کم‌بینایی اظهار داشت: «از طریق گروه تلگرامی با مربی‌ام آشنا شدم و او به من تکنیک‌های دوومیدانی را آموزش داد.» گروه‌های آنلاین در تلگرام و اینستاگرام به تشکیل تیم‌های محلی به‌ویژه در ورزش همگانی کمک کردند، جایی که ورزشکاران با معلولیت‌های مشابه از طریق این سکوها با یکدیگر متصل شدند. شبکه‌های اجتماعی نقش مهمی در جذب حمایت‌های مالی و اجتماعی برای ورزش قهرمانی داشتند. یک مدیر ورزشی ۴۹ ساله گفت: «کمپین اینستاگرامی درباره مسابقات پارالمپیک باعث شد دو شرکت محلی برای حمایت مالی از تیم ما تماس بگیرند.» همچنین، اشتراک‌گذاری ویدئوهای مسابقات در شبکه‌های اجتماعی حمایت جامعه محلی را تقویت کرد. یک مربی ۴۱ ساله اظهار داشت: «وقتی ویدئوی تیم ما در اینستاگرام وایرال شد، تعداد تماشاگران مسابقات ما به‌طور چشمگیری افزایش یافت.»

شبکه‌های اجتماعی دسترسی به اطلاعات ورزشی، از جمله برنامه‌های تمرینی، رویدادها و ویدئوهای آموزشی را تسهیل کردند. یک ورزشکار ۲۷ ساله با معلولیت حرکتی گفت: «از کانال تلگرامی یاد گرفتم چطور با ویلچر حرکات ورزشی انجام دهم.» گروه‌های توییتری نیز اطلاعات محلی درباره کلاس‌های ورزشی رایگان را منتشر می‌کردند که به مشارکت در ورزش همگانی کمک کرد. یک ورزشکار ۳۳ ساله اظهار داشت: «پست‌های ایکس (توییتر سابق) درباره برنامه‌های ورزشی شهرمان باعث شد در کلاس‌های شنا ثبت‌نام کنم.»

محتوای شبکه‌های اجتماعی به تغییر نگرش‌های منفی جامعه نسبت به افراد دارای معلولیت کمک کرد. یک مربی ۴۴ ساله بیان کرد: «پست‌های اینستاگرامی درباره ورزشکاران پارالمپیک باعث شد مردم در شهر ما به ورزش افراد دارای معلولیت علاقه‌مند شوند.» این محتواها فرصت‌های ورزشی را تبلیغ کرده و آگاهی عمومی را افزایش دادند. یک مدیر ورزشی ۵۸ ساله افزود: «کمپین‌های تلگرامی درباره ورزش‌های پارالمپیک باعث افزایش ثبت‌نام در برنامه‌های ورزشی محلی شد.»

همکاران (۱۴۰۱) نیز نقش شبکه‌های اجتماعی در جذب حمایت برای ورزش افراد دارای معلولیت را نشان دادند، اما ضعف حمایت سازمانی را برجسته کردند. برخلاف گلفگرن و همکاران (۲۰۲۱)، تلگرام در ایران به دلیل محبوبیت محلی، ابزار مؤثری برای شبکه‌سازی بود. شبکه‌های اجتماعی، به‌ویژه تلگرام و اینستاگرام، با تسهیل ارتباطات و جذب حمایت مالی و اجتماعی، توسعه ورزش همگانی و قهرمانی افراد دارای معلولیت را تقویت می‌کنند. پیشنهاد می‌شود گروه‌های تلگرامی محلی برای اتصال ورزشکاران و مربیان تقویت شوند، کمپین‌های اینستاگرامی برای جذب حامیان مالی با همکاری برندهای محلی ایجاد شوند و سکوی شبکه‌سازی آنلاین برای افراد دارای معلولیت در مناطق محروم توسعه یابند.

یافته‌ها نشان داد که تلگرام (ویدئوهای آموزشی) و ایکس (اطلاع‌رسانی رویدادها) دسترسی به اطلاعات ورزشی را بهبود بخشیدند و اینستاگرام و تلگرام نگرش‌های اجتماعی را تغییر دادند. مصاحبه‌ها نشان داد که ویدئوهای تلگرامی مشارکت را افزایش دادند. یک ورزشکار ۲۷ ساله گفت: «از کانال تلگرامی یاد گرفتم چطور با ویلچر حرکات ورزشی انجام دهم». پست‌های ایکس نیز به ثبت‌نام در کلاس‌های ورزشی کمک کردند. یک ورزشکار ۳۳ ساله اظهار داشت: «پست‌های تویتری باعث ثبت‌نام در کلاس‌های شنا شد». کمپین‌های اینستاگرامی و تلگرامی آگاهی عمومی را بالا بردند. یک مدیر ۵۸ ساله گفت: «کمپین‌های تلگرامی ثبت‌نام را افزایش داد». «این یافته‌ها با کلنک و همکاران (۲۰۱۹) و پیکت و همکاران (۲۰۲۵) که نقش رسانه‌ها در تغییر نگرش‌ها را تأیید کردند، هم‌خوانی دارد. خالقی محمدی و همکاران (۱۴۰۱) نیز تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر نگرش‌های مثبت را نشان دادند، اما برتری شبکه‌های اجتماعی نسبت به رسانه‌های سنتی را برجسته کردند. برخلاف ایمانیان و همکاران (۱۳۹۴) که پوشش محدود رسانه‌ای را گزارش کردند، این مطالعه نقش فعال شبکه‌های اجتماعی را نشان داد. شبکه‌های اجتماعی با اطلاع‌رسانی درباره فرصت‌های ورزشی و تغییر نگرش‌های اجتماعی، موانع دسترسی را کاهش داده و مشارکت افراد دارای معلولیت را افزایش می‌دهند. پیشنهاد می‌شود

ساله اظهار داشت: «دیدن پست‌های اینستاگرامی درباره ورزشکارانی با شرایط مشابه من مدال گرفته‌اند، به من باور داد که می‌توانم در ورزش موفق شوم». این یافته‌ها با نتایج اوه و آکاینو (۲۰۲۴) که تأثیر ورزش بر خودکارآمدی را نشان دادند و نظریه خودکارآمدی بندورا^۱ (۱۹۷۷) هم‌خوانی دارد. آقاجانی و همکاران (۱۳۹۳) نیز نقش رسانه‌ها در انگیزش افراد دارای معلولیت را تأیید کردند، اما بر رسانه‌های سنتی تمرکز داشتند. برخلاف گلفگرن^۲ و همکاران (۲۰۲۱) که چالش‌های سازمان‌های حامی معلولان در استفاده از رسانه‌های اجتماعی را برجسته کردند، این مطالعه نشان داد که محتوای انگیزشی در ایران به‌صورت خودجوش و مؤثر عمل می‌کند. شبکه‌های اجتماعی، به‌ویژه اینستاگرام، از طریق محتوای انگیزشی، اعتمادبه‌نفس و انگیزه برای مشارکت ورزشی را در افراد دارای معلولیت تقویت می‌کنند، به‌ویژه در ورزش همگانی که با کمبود زیرساخت‌ها مواجه است. پیشنهاد می‌شود فدراسیون‌های ورزشی محتوای انگیزشی با تمرکز بر داستان‌های موفقیت محلی تولید کنند، از اینفلوئنسرهای دارای معلولیت برای افزایش تأثیرگذاری پست‌های انگیزشی استفاده شود و کمپین‌های اینستاگرامی برای گروه‌های خاص (مانند زنان یا افراد با معلولیت حرکتی) توسعه یابند.

نتایج پژوهش نشان داد که شبکه‌های اجتماعی، به‌ویژه تلگرام با ۳۱ درصد تعاملات، در شبکه‌سازی محلی و تشکیل تیم‌های ورزشی برجسته بود، در حالی که اینستاگرام در جذب حمایت مالی و اجتماعی مؤثر عمل کرد. مصاحبه‌ها نشان داد که گروه‌های تلگرامی ارتباطات با مربیان و تیم‌ها را تسهیل کردند. برای مثال، یک ورزشکار ۳۰ ساله گفت: «از طریق گروه تلگرامی با مربی‌ام آشنا شدم». کمپین‌های اینستاگرامی، مانند ویدئوهای وایرال، حمایت مالی و تماشاگران را افزایش دادند. یک مدیر ورزشی ۴۹ ساله اظهار داشت: «کمپین اینستاگرامی باعث تماس حامیان مالی شد». این یافته‌ها با ایس و کنت (۲۰۱۶) که نقش رسانه‌های اجتماعی در ایجاد ارتباطات را تأیید کردند، هم‌راستا است. فرهادی و

شبکه‌سازی، اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی، ابزار قدرتمندی برای توسعه ورزش همگانی و قهرمانی افراد دارای معلولیت در ایران هستند. اینستاگرام در انگیزه‌بخشی و آگاهی‌بخشی، تلگرام در شبکه‌سازی محلی و یکس در اطلاع‌رسانی حرفه‌ای برجسته بودند. با این حال، چالش‌هایی مانند محتوای غیرحرفه‌ای و مشکلات دسترسی نیازمند استراتژی‌های هدفمند هستند. برخلاف کشورهای توسعه‌یافته که بر سرمایه‌گذاری کلان تمرکز دارند، در ایران، شبکه‌های اجتماعی رویکردی عملی برای غلبه بر محدودیت‌های زیرساختی ارائه می‌دهند. این یافته‌ها با آقاجانی و همکاران (۱۳۹۳) در انگیزه‌بخشی رسانه‌ها، خالقی محمدی و همکاران (۱۴۰۱) در تغییر نگرش‌ها و هدکینز و بیلز (۲۰۲۴) در نیاز به مدیریت محتوا هم‌راستا هستند، اما زمینه فرهنگی ایران و نقش تلگرام را برجسته می‌کند. این نتیجه‌گیری بر اساس تحلیل محتوا و مصاحبه‌ها، نقش پلتفرم‌ها و چالش‌های محتوایی را تأیید می‌کند.

سایر پژوهشگران می‌توانند پژوهشاتی با اهداف بررسی تأثیرات بلندمدت شبکه‌های اجتماعی بر مشارکت افراد دارای معلولیت، مطالعه نقش سکوی دیگر مانند یوتیوب در ورزش افراد دارای معلولیت، تحقیق درباره تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر معلولیت‌های ذهنی، ارزیابی اثربخشی مداخلات هدفمند (مانند محتوای با زیرنویس) بر دسترسی و مشارکت و بررسی مقایسه‌ای نقش شبکه‌های اجتماعی در ایران و سایر کشورهای در حال توسعه انجام دهند. محدودیت‌های این پژوهش شامل نبود داده‌های سرشماری دقیق درباره افراد دارای معلولیت در ایران پس از سال ۱۳۹۵، که برآوردهای جمعیتی را محدود کرد، و تمرکز بر سه پلتفرم (اینستاگرام، تلگرام، ایکس) به دلیل تعدد سکوی شبکه‌های اجتماعی بود. ایکس، تلگرام و اینستاگرام به دلیل تعداد زیاد کاربران و محبوبیت در ایران به‌عنوان نمایندگان سکوها انتخاب شدند. همچنین، در ایکس، صفحاتی که منحصرأ به ورزش افراد دارای معلولیت اختصاص داشتند، کم بودند؛ بنابراین، صفحاتی که به افراد دارای معلولیت مرتبط بودند و عمدتاً بر ورزش متمرکز بودند، بررسی شدند.

ویدئوهای آموزشی با زیرنویس و توضیحات متنی در تلگرام تولید شوند، کمپین‌های اطلاع‌رسانی ایکس برای رویدادهای محلی راه‌اندازی شوند و با رسانه‌های محلی برای تقویت کمپین‌های آگاهی‌بخشی اینستاگرامی همکاری شود.

نتایج پژوهش نشان داد که چالش‌هایی مانند محتوای غیرحرفه‌ای، اطلاعات نادرست، مقایسه اجتماعی منفی (به‌ویژه در زنان) و کمبود دسترسی برای معلولیت‌های حسی (نبود زیرنویس) وجود دارد. مصاحبه‌ها نشان داد که ویدئوهای نادرست تلگرامی باعث سردرگمی شدند. یک ورزشکار ۳۵ ساله گفت: «بعضی ویدئوهای آموزشی اطلاعات نادرستی داشتند». مقایسه اجتماعی در اینستاگرام اعتمادبه‌نفس را کاهش داد. یک ورزشکار زن ۳۲ ساله اظهار داشت: «دیدن پست‌های حرفه‌ای باعث شد احساس کنم خوب نیستم». این یافته‌ها با بایر (۲۰۱۹) که نیاز به زیرنویس و توضیحات متنی را مطرح کرد، هم‌خوانی دارد. هدکینز و بیلز (۲۰۲۴) نیز چالش‌های محتوای غیرهدفمند را تأیید کردند. برخلاف فرنچ و لکلیر (۲۰۱۸) که بر نظارت کلی تأکید داشتند، این مطالعه به‌طور خاص مقایسه اجتماعی منفی در زنان را برجسته کرد. قاسمی و همکاران (۱۳۹۶) نیز پوشش محدود رسانه‌ای را گزارش کردند، اما این مطالعه چالش‌های خاص شبکه‌های اجتماعی را بررسی کرد.

چالش‌های شبکه‌های اجتماعی، مانند محتوای غیرحرفه‌ای و مشکلات دسترسی، تأثیر مثبت آن‌ها را محدود می‌کند و نیازمند مدیریت حرفه‌ای و فراگیر است. پیشنهاد می‌شود برای بهبود دسترسی افراد با معلولیت حسی، ویدئوهای شبکه‌های اجتماعی با زیرنویس و توضیحات متنی همراه شوند و کمپین‌های اینستاگرامی با تمرکز بر تنوع افراد دارای معلولیت طراحی گردند تا مقایسه اجتماعی منفی کاهش یابد. این پیشنهاد بر اساس یافته‌های پژوهش است که نشان داد نبود زیرنویس دسترسی افراد با معلولیت حسی را محدود می‌کند و مقایسه اجتماعی در اینستاگرام اعتمادبه‌نفس را کاهش می‌دهد.

این پژوهش نشان داد که شبکه‌های اجتماعی (اینستاگرام، تلگرام، ایکس) از طریق انگیزه‌بخشی،

References

- 3Play Media. (2019). Making social media more accessible to people with disabilities. \ <https://www.3playmedia.com/blog/making-social-media-more-accessible-to-people-with-disabilities/>
- Aghajani, N., Majidi, N., & Askari, J. (2013). The analysis of the sport media role in the country to propagate sport in devotees & disabled people's society. *Culture of Communication*, 3(10), 227–249. <https://sid.ir/paper/180687/en>
- Alghali, A., Mirsafian, H., & Naderian Jahromi, M. (2024). The Model of Disabled Sports Development in the Championship Field (Case Study: Iraq). *Sport Management Journal*. <https://doi.org/10.22059/jsm.2024.374285.3271>
- Alizadeh, Ali; and Kabaliyov, Abidin. (1400). Psychological and social factors affecting the development of sports for disabled people in Tajikistan. *Studies in Sports Psychology*, (35), 24–36. (In Persian) <https://doi.org/10.22089/spsyj.2021.9547.2054>
- Baruti, Rasoul; Askari, Ahmad Reza; and Mushkil-Gosha, Elham. (2024). Analysis of the structures of the development of sports for disabled people in Iran. *Journal of the Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences*, 65(2), 956-970. (In Persian) <https://sid.ir/paper/1085865/fa>
- Besharatfar, A., Fahimdivin, H., Peymanizad, H., & Ahmadi, M. (n.d.). Identifying factors affecting the development of health and sports activities for people with disabilities in Iran. *Razi Medical Sciences Journal*, 30(7), 1–11. <https://sid.ir/paper/413595/en>
- Byers, T., Hayday, E. J., Mason, F., Lunga, P., & Headley, D. (2021). Innovation for positive sustainable legacy from mega sports events: Virtual reality as a tool for social inclusion legacy for Paris 2024 Paralympic Games. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3, 625677. <https://doi.org/10.3389/fspor.2021.625677>
- Chukwuere, J. E., & Chukwuere, P. C. (2017). The impact of social media on social lifestyle: A case study of university female students. *Gender and Behaviour*, 15(4), 9966-9981. <https://hdl.handle.net/10520/EJC-c1e3ae5f6>
- Ellis, K., & Kent, M. (Eds.). (2016). *Disability and social media: Global perspectives*. Taylor & Francis. <https://doi.org/10.4324/9781315577357>
- Emanian, M., Heydarinejad, S., & Khatibi, A. (2015). Content analysis of the national sports press with an approach to disability sports. *Communication Management in Sports Media*, 3(2), 42–51. <https://sid.ir/paper/258774/fa>
- Farhadi, L., Sadeghi Boroujerdi, S., & Ghaini, S. (2022). Identifying the factors affecting participation of people with physical disabilities in sports activities: A thematic analysis. *Disability Studies*, 12(0), 0–0. <https://sid.ir/paper/1121520/fa>
- Filo, K., Lock, D., & Karg, A. (2015). Sport and social media research: A review. *Sport Management Review*, 18(2), 166–181. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2014.11.001>
- French, L., & Le Clair, J. M. (2018). Game changer? Social media, representations of disability and the Paralympic Games. In I. Brittain & A. Beacom (Eds.), *The Palgrave Handbook of Paralympic Studies* (pp. 115–132). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/978-1-137-47901-3_6
- Gelfgren, S., Ineland, J., & Cocq, C. (2021). Social media and disability advocacy organizations: Caught between hopes and realities. *Disability & Society*, 36(7), 1087–1107. <https://doi.org/10.1080/09687599.2020.1867069>
- Ghadordan, R., Hasanbeigi, H., & Tabesh, S. (2019). Barriers to participation of athletes and non-athletes with disabilities in sports activities: A case study of Qazvin city. *Nurse and Physician in War*, 7(24), 49–56. <https://sid.ir/paper/377401/fa>
- Ghasemi, H., Poursoltani Zarandi, H., & Soleimani, H. R. (2017). Comparing the coverage of disabled and non-disabled sports disciplines in two newspapers: Iran Varzeshi and Abrar Varzeshi. *Communication Management in Sports Media*, 5(1), 27–36. <https://sid.ir/paper/258780/fa>

- Holland, K., Holland, S. K., & Haegele, J. A. (2024). Inspirational and worthy of charity: (Mis)representations of disability in sport media. *Communication & Sport*, 12(2), 210-229. <https://doi.org/10.1177/21674795231188597>
- Hudkins, A. E., & Bills, R. (2024). Exploring the impact of social media on the perception of disabilities. *The American Journal of Occupational Therapy*, 78(Supplement_2), 7811500097p1. <https://doi.org/10.5014/ajot.2024.78S2-PO5115>
- Ismail, F. F., Noor, Z. M., Muda, S. M., & Ab Rahman, N. S. (2020). Healthcare professional attitude and social support: How do they affect the self-esteem of physically disabled people?. *Journal of Pharmacy and Bioallied Sciences*, 12(Suppl 2), S681-S690. https://doi.org/10.4103/jpbs.JPBS_141_20
- Khaleghi Mohammadi, H., Mozaffari, A., & Majidi Ghahroodi, N. (2023). The role of modern media in changing citizens' attitudes toward people with disabilities in Tehran. *New Media Studies*, 8(32), 209–236. <https://doi.org/10.22054/nms.2020.47479.847>
- Kial, M., Naderi-Nasab, M., & Majdi, N. (2022). Analysis of socio-cultural factors affecting participation of people with disabilities in physical activity. *Sport Sciences Quarterly*, 13(44), 237–256. <https://sid.ir/paper/1021972/fa>
- Kiuppis, F. (2018). Inclusion in sport: Disability and participation. In *Sport and disability* (pp. 4-21). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315538921-2>
- Kızar, O., Dalkılıç, M., Uçan, İ., Mamak, H., & Yiğit, Ş. (2015). The importance of sports for disabled children. *Merit Research Journal of Art, Social Science and Humanities*, 3(5), 58-61. <http://meritresearchjournals.org/assh/May%202015.htm>
- Klenk, C., Albrecht, J., & Nagel, S. (2019). Social participation of people with disabilities in organized community sport: A systematic review. *German Journal of Exercise and Sport Research*, 49(4), 365-380. <https://doi.org/10.1007/s12662-019-00601-0>
- Kolotouchkina, O., Llorente-Barroso, C., García-Guardia, M. L., & Pavón, J. (2021). Disability, sport, and television: Media visibility and representation of Paralympic Games in news programs. *Sustainability*, 13(1), 256. <https://doi.org/10.3390/su13010256>
- Majidi, Maryam, Zahedi, Hamid, Marvi, Mahnaz, Mostahfezian, Mina (1403). Explaining the process of socialization of people with disabilities through sports activities. *Social Welfare*, 24(95), 265-308. (In Persian) <https://sid.ir/paper/1141218/fa>
- Mira, T., Costa, A. M., Jacinto, M., Diz, S., Monteiro, D., Rodrigues, F., Matos, R., & Antunes, R. (2023). Well-being, resilience and social support of athletes with disabilities: A systematic review. *Behavioral Sciences*, 13(5), 389. <https://doi.org/10.3390/bs13050389>
- Naderi, A., & Sakinehpoor, A. (2020). Barriers to participation in physical activity and sports among people with disabilities in Kermanshah province. *Sport Management and Motor Behavior Research*, 16(31), 137–152. <https://doi.org/10.22080/jsmb.2019.10795.2453>
- Oh, J., & Aquino, M. (2024). Enhancing health-related fitness, self-efficacy, and quality of life in adults with physical disabilities: A 9-week community-based structured exercise and mindfulness program. *Advanced Exercise and Health Science*, 1(3), 187-194. <https://doi.org/10.1016/j.aehs.2024.05.002>
- Page, A., Daly, K., Anderson, J., & Thraves, G. (2024). Media representation and the Paralympics: A step too far or not far enough? *Media International Australia*, 190(1), 24–38. <https://doi.org/10.1177/1329878X221110275>
- Parry, J. (2023). On the definition of sport. *Sport, Ethics and Philosophy*, 17(1), 49-57. <https://doi.org/10.1080/17511321.2022.2093996>
- Pearson, E., & Misener, L. (2024). Informing future Paralympic media approaches: The perspective of Canadian Paralympic athletes. *Communication & Sport*, 12(2), 234–252. <https://doi.org/10.1177/21674795221103410>
- Pečnikar Oblak, M., Kolar, E., & Škof, B. (2023). Social inclusion in sport for people with disabilities. *Encyclopedia*, 3(1), 1–12. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia3010001>
- Pickett, A. C., Williams, S. E., & Damon, Z. J. (2025). Special Olympics involvement and families of individuals with intellectual disabilities: Impacts on sense of community, social isolation, and health. *Managing Sport and Leisure*, 30(1), 79-93. <https://doi.org/10.1080/23750472.2023.2292522>

- Ramsden, R., Hayman, R., Potrac, P., & Hettinga, F. J. (2023). Sport participation for people with disabilities: Exploring the potential of reverse integration and inclusion through wheelchair basketball. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3), 2491. <https://doi.org/10.3390/ijerph20032491>
- Secondini, S. (2020). Disability and sport as a tool to redefine social identity. *The Content Analysis of some statements by disabled people. Technium Soc. Sci. J.*, 10, 553. <https://doi.org/10.47577/tssj.v10i1.1283>
- Tóth, B., & Máté, T. (2025). Sports motivation and sports opportunities of people with physical disability: The case of Hungary. *Society and Economy*, 47(1), 104–125. <https://doi.org/10.1556/204.2024.00016>
- World Health Organization. (2023). Disability. https://www.who.int/health-topics/disability#tab=tab_1
- Youngson, L., Foster, C., & Lambert, J. (2023). The physical and mental health benefits of lifestyle sports for disabled people: A scoping review. *International Journal of Disabilities Sports and Health Sciences*, 6(1), 60-81. <https://doi.org/10.33438/ijdshts.1234567>